

Derera Izrael Gyarmathai

(1827, Timișoara - 3 aprilie 1908, Timișoara)

Mare negustor de grâne și fabricant

Izrael Derera este un descendent al unei familii de evrei spanioli (numele Derera provine din „de Herrera”) care au fost expulzați în 1492 din Castilia, iar după o ședere la Salonic au ajuns la Timișoara.

În tinerețe a participat la Revoluția din 1848-1849 ca luptător în detașamentele revoluționare maghiare. Întors la Timișoara, s-a ocupat mai ales cu comerțul de cereale și a făcut afaceri cu țările balcanice, cu Germania și cu Elveția. În 1873 a făcut mare eforturi ca să salveze negustorii dintr-o gravă criză financiară.

La 17 februarie 1897 a fost înnobilat de către împăratul Franz Joseph, luând, începând din 11 iulie 1898, numele de Gyarmathai sau von Gyarmath (de Giarmata).

Habsburgii au acordat titluri nobiliare unor evrei care s-au evidențiat prin merite deosebite în domeniul economic sau cultural. Pe stema sa heraldică pe care figurau, printre altele, patru trandafiri roșii și un pelican hrănindu-și puii, a înscris deviza: *A munka nemesit (Munca înobilează)*.

Derera a participat la numeroase activități obștești: În 1896 a făcut parte din comitetul de organizare a expoziției Mileniului Ungariei (1000 de ani de existență a statului ungar) la Timișoara; a fost președintele comunității sefarde; a fost unul din fondatorii Societății de istorie și arheologie a Ungariei de sud și era cunoscut ca filantrop.

A fost căsătorit de două ori – cu Zsofia Elias (în 1859), apoi cu Perla Bochory (din 1868). Din fiecare căsnicie a avut câte 3 copii, în total șase.

Surse

Bela Kempelen, *Magyar nemes családok*, citat pe situl Banaterra

<http://www.banaterra.eu/magyar/H/heraldika/csaladok/derera/derera.htm>

Angel Pulido Fernandez, *Espanoles sin Patria y la Raza Sefardi*, Madrid 1905

<https://archive.org/stream/espanolessinpat00puli#page/n7/mode/2up>

Magyar Zsido Lexikon <http://mek.oszk.hu/04000/04093/html/szocikk/11012.htm>

Tiberiu Schatteles, *Evreii din Timișoara în perspectivă istorică*, Hasefer București 2012

Red.: Ivan Goldberger